

Szentháromság ünnepe után 8. vasárnap

► Ézs 2,1–5

Cruz de Ferro

A vasárnap jellege

A hét igéje Ef 5,8–9, amely a „világosság gyermekeit” állítja a középpontba. A textusunkban és a két lekción is, ha nem is szó szerint, de tartalmilag megjelenik ez a gondolat. A perikópánk konklúziószerű záró verse – „...*járjunk az Úr világosságában!*” (Ézs 2,6) – is erre rímel. Az evangéliumi szakasz (Mt 7,15–21) is a hamis próféták kapcsán a valódi gyümölcsökre és az Úr akaratának cselekvésére irányítja a figyelmünket, ez is összecseng a hét igének gondolatosságával. Az epistolai igében (Róm 8,12–17) is az „Isten gyermekei” gondolat jelenik meg, amely szintén egybevág az Efezusi levél sorával. Mindhárom igében megfogalmazódik, hogy az üdvösség kulcsa abban rejlik, hogy járjunk a világosság útján, és tetteink tükrözzék: Istenhez tartozunk. Az *Agenda* a Szentháromság ünnepe utáni 6–9. vasárnapoknak a karakterét így határozza meg: „Isten sötétségből világosságba hív”. A 8. vasárnap szkopusza: „Szeretet által Isten gyermekeivé!”

A textus a Szentháromság ünnepe utáni 17. vasárnap igéi között is szerepelt a perikópa revíziója előtt.

Amit a textusról tudni kell

Ézsaiás a déli országrész első íróprófétája. Működése a Kr. e. 8. század második felére tehető: Uz-

zijjá, Jótám, Áház és Ezékiás júdai királyok idejére. A térség meghatározó hatalma Asszíria volt, s mivel III. Tiglat-Pileser, majd Szanhéríb is agresszív expanziós politikát folytatott, ez a korszak politikai szempontból is rendkívüli feszültségekkel terhelt időszak volt. A kisállamok – köztük Júda – állandó politikai nyomás alatt éltek. Így a háború vagy béke feszültsége meghatározta a mindennapokat.

Ézsaiás könyvének első nagy egysége (1–12. fejezet) Júdea és Jeruzsálem bűneit, valamint Isten ítéletét mutatja be, ugyanakkor újra és újra felvillantja a helyreállítás reményességét. Miközben a nép a romlottság állapotában van, Isten végső terve mégis a béke.

Az Ószövetségben egy helyet minden esetben az Úr jelenléte tesz szentté. Szent helynek azt nevezhetjük, ahol a Mindenható kinyilatkoztatja magát. Sion az Úr jelenlétének a helye. Ez a gondolat eredetileg a szövetség ládájához kapcsolódott, majd áttevődött a templomra, később a templomhegyre és végül az egész városra. Ézsaiásnál a szentváros-motívum kerül nagyító alá. Jeruzsálem helyreállítása az új teremtés képét vetíti elénk, amelyben megvalósul az Isten eredeti terve szerinti harmónia a világban. A próféta egy olyan korszakról ír, amelyben Izraelnek a népek közötti kiváltságos szerepe megszűnik. Isten tanítása (torah) minden néphez eljut, és az Úr igazságot szolgáltat a nemzetek között.

Ézs 2,2–4 szakasza programadó látomás, amelynek megvan a helye a prófétai könyvön belül, ugyanakkor zárt retorikai egység, amely sajátos ívet rajzol meg.

- A) Az Úr háza kimagaslik a hegyek közül.
- B) Özönlik hozzá valamennyi nép, és eljön a sok nép.
- C) Gyertek, menjünk fel az Úr hegyére, Jákób Istenének házához!
- D) Tanítani fog bennünket, az ő ösvényein fogunk járni.
- C') Mert a Sionról jön a tanítás, az Úr igéje Jeruzsálemből.
- B') Ítélik őt a nemzetek között, bírászkodik sok nép fölött.
- A') Kardjaikból kapákat kovácsolnak, lándzsáikból metszőkéseket. Nép a népre kardot nem emel, hadakozást többé nem tanul.

A költemény első részében felfelé vezető irányt fedezhetünk fel. A csúcspontot a hegyen, a tanítás kiteljesedésében éri el. A hegy a transzcendens szimbóluma, a teofánia helyszíne. A látomás második fele már a hegyről lefelé vezető ívet rajzolja meg, amelyben kibontakozik és láthatóvá válik az „Úr tanításának” hatása.

A perikópa megértése

Az első versben a szó szerinti fordításban ez állhatna: „a szó, amelyet látott”. A LXX λογος-szal fordítja a דבר-t. Az „ige” itt nem pusztán hallott szó, hanem látomásként megragadott isteni valóság. A próféta nem saját politikai programját vagy elképzelését közli, hanem Isten perspektíváját.

Ézs 2,2–5 és Mik 4,1–4 sok ponton megegyezik. A szakirodalomban nem eldöntött, hogy a két szöveg milyen kapcsolatban van egymással, de az, hogy kapcsolatban vannak egymással, tagadhatatlan. A két szöveg között vannak hangsúlyeltolódások, az ézsaiási szöveget a kozmikus

látásmód jellemzi, és liturgikus vonások is megfigyelhetők. Mikeásnál a társadalmi karakter hangsúlyosabb, de mindkettő egyaránt azt a képet vázolja föl, hogy Isten végső célja a népek békéje és az ő uralmának egyetemes megvalósulása.

Az „utolsó napokban” kifejezés, amely a napok végét is jelöli, a szöveg mondanivalóját eszkatológiai perspektívába helyezi. Az isteni idő nem egyszerűen folytatása az emberi időszámításnak, hanem az Isten uralmának megvalósulása, amely radikálisan újként tör be a régibe, és olyan korszakot hoz, amely a korábbiakkal nem összehasonlítható.

Sion hegye nem kiemelkedően magas pont, az Olajfák hegye is magasabb nála. A teológiai üzenet felülírja a földrajzi paramétereket. Az Úr házának hegyét Isten újjáteremtő tette emeli mindennél magasabbra. Bábel tornyát az emberek nagyratörő önhiúsága emelte. A mi erőlködésünk révén nagyon véges produktumokat tudunk csak életre hívni, de ahol a végtelen belép a véges emberi világba, ott létrejön a „szent tér”.

Az *axis mundi* vallástörténeti fogalom, ég és föld tengelye, tér és idő viszonyításának irányvonala, a világ kijelölt középpontja. A világtengely biztosítja az emberek tájékozódását térben és időben. Ilyen kiindulási és igazodási pont a Sion, ahová összegyűlnek a népek, és ahonnan kiindulva válik majd kézzelfoghatóvá az Úr békéje.

A textus nem hagy kétséget afelől, hogy a szent hegyen Isten megítéli a népeket. Ahhoz, hogy ezt jól lássuk, fontos nemcsak az Úr házának hegyére tekinteni, hanem a Golgotára is, ahol helyettünk szenved a Szent, aki magára veszi az ítélet terhét.

A lefegyverző isteni igazságszolgáltatás megfordítja Jóel könyvének mondatait: „*Készüljete fel a háborúra! Buzdítsátok a vitézeket! Jöjjenek, vonuljanak föl a harcosok mind! Kovácsoljatok kapáitokból kardokat, metszőkéseitekből dárdákat!*” (Jóel 4,9–10) A kardokból újra kapák és a dárdákból metszőkések lesznek. Isten eszkatologikus uralma nem emberi törekvések révén valósul meg, hanem az Úr akaratából „az utolsó napokban”.

Egy mexikói művész, Pedro Reyes *Palas por Pistolas* (Fegyverekből lapátokat) művészeti projektje keretében 1527 pisztolyt – amelyet a hatóságok elkoboztak – beolvasztott, egy-egy lapátot készített belőlük, és ezekkel elültetett 1527 fát különböző köztereken. Az izgalmas művészeti performansz az emberiség békevágyát és a teremtet világ megóvását helyezi a fókuszba. Azonban a próféta látomásának képkockái nem emberi szándékot, hanem égi perspektívát mutatnak be, amely hitünk szerint a végidők valósága lesz.

Perikópánk utolsó verse segít abban, nehogy csak jövőbe tekintést lássunk ebben az igében. A látomás után egy felszólítás hangzik el: „járjunk az Úr világosságában”. Az eszkatologikus jövő nem passzív várakozásra indít, hanem cselekvésre a jelenben. A föld sója és a világban világító lámpások vagyunk (Mt 5,14–16), az a feladatunk, hogy betöltsük küldetésünket.

Meditáció

A Szent Jakab-zarándokút legmagasabb pontja az 1500 méteren található Cruz de Ferro. A hegycsúcson egy hatalmas pózna és annak a tetején egy kovácsoltvas kereszt áll. Hosszú évekkel ezelőtt az a hagyomány alakult ki, hogy a zarándokok egy-egy kavicsot vagy olykor nagyobb követ cipelnek fel a hegytetőre. Sokan már otthon bepakolják hátizsájukba a súlyos köveket, és a zarándokút több száz kilométerén keresztül cipelik ezeket. Minden lépésnél érzik a súlyát. A kövek és kavicsok életünk terheit, konfliktusait, hibáinkat és vétkeinket szimbolizálják. Amikor a zarándok felér a hegycsúcsra, leteszi követ, kavicsát a kereszt tövébe, és terhek nélkül megy tovább. Az évek során hatalmas kőhalom keletkezett a zarándokok különböző méretű köveiből.

Amikor ott jártam, én is vittem magammal egy követ. Viharos időben másztam meg a hegyet. Amikor felértem a hegycsúcsra, még esett az eső. Én is letettem a kereszt tövébe az életem

terheit, feszültségeit és vétkeket szimbolizáló követ. Pár perc múlva elállt az eső, kisütött a nap, és egy hatalmas szivárvány jelent meg az égbolton. Magával ragadó volt a látvány. Éreztem, sőt abban a pillanatban világosan tudtam, hogy ennek az élménynek és megtapasztalásnak üzenete van.

A szivárvány Nóénál a békét és az Isten szövetségét jelenítette meg. Ott, a hegycsúcson, a kereszt tövében Isten lefegyverző, békét teremtő és átölelő szeretete kézzelfogható valósággá vált számomra.

A szószék felé

Számos háborús gócpont van a világban. A gyors információáramlás révén szinte élőben láthatjuk ezeket a borzalmakat. Mi a világhálón keresztül távolról követjük az eseményeket, de sok millió embernek ez a hétköznapi rideg valósága. Nem mehetünk el emellett szóltanul. A prófétai látomás erős képekkel mutatja be azt a békét, amelyet Isten hoz el, nem csupán a távoli jövőben, hanem már itt, a jelenben is. Az emberi békétlenség és az Isten békéje egymásnak feszül, de a húsvéti ének mondatai Szentháromság ünnepe utáni 8. vasárnapon is aktuálisak és igazak: „Ma győz a Krisztus, és ha int, / Rab lesz sok ellensége mind. / Halleluja!” (EÉ 217)

Számomra a szent hegy képe és a Cruz de Ferro hegycsúcsa a magas póznára helyezett keresztel összekapcsolódik. Ahogy a világ különböző pontjairól odaérkeznek a zarándokok, és terheiktől megszabadulva békére találnak, és a hegyről leereszkedve a diadalmas kereszt békéjét viszik tovább; ebben az ézsaiási ige 21. századi parafrázisát látom.

Ez a két gondolat összeér a záróversben. „Járjunk az Úr világosságában!” A kardokból kapát kovácsoló lendület és az *axis mundi*-ből áradó lefegyverző béke aktivitásra sarkall, az értünk keresztre feszülő és a halálon diadalmaskodó Krisztus arra hív: „Járj Isten útján hű munkában, / Mondj imádságot, éneket! / Egyedül benne bízzál

bátran, / Megújul akkor életed. / Ki benne bízik boldogan, / Arra az Úrnak gondja van.” (EÉ 331,5)

További javaslatok az istentisztelethez

Lekciók

Mt 7,15–21; Róm 8,12–17

Énekek

EÉ 442, 238, 258

Illusztrációk

VERS

Szabó Lőrinc: *Kortársak* (részlet)

Még husz év, tiz, talán harminc, esetleg ötven,
de tán csak egy, vagy annyi se,
mindegy, végez velünk a betegség, az undor
vagy a véletlen fegyvere.

Még husz év, tiz, talán harminc, esetleg ötven,
és mind együtt leszünk s megbékülünk a földben.

Irigység s szeretet küzdött sirva bennünk;
s gyötörtük egymást szomorú
testvérharcban, (amely sokszor ma is olyan már,
mint egy szinpadi háború);
irigység s szeretet küzködött sirva bennünk
s kapocs volt még az is, hogy ellenség lehettünk.
(...)

Még husz év, tiz, talán harminc, esetleg ötven;
s tetszik, nem tetszik, látni kell:

ellenségünkkel is közösebb sors köt össze,
mint azután majd bárkivel.

Még husz év, tiz, talán harminc, esetleg ötven;
– Béke, mért vagy csak a halottaké a földben!

Felhasznált irodalom

BERGES, Ulrich – BEUKEN, Williem 2016. *Das Buch Jesaja*. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen. (UTB)

FABINY Tamás 2015. Szentháromság ünnepe után 8. vasárnap. *Ézs* 2,1–5. *Lelkipásztor*, 90. évf. 7. sz. 271–274 o.

DE HULSTER-NAGY Dorottya 2004. Szentháromság ünnepe után 17. vasárnap – *Ézs* 2,1–5. In: Hausmann Jutta: *Az Ószövetség a szószéken. Az egyházi esztendő ószövetségi alapigéinek igehirdetési előkészítői* (2004/1.). 59–64 o.

KENDEH K. Péter 2004. Szentháromság ünnepe után 17. vasárnap. *Ézs* 2,1–5. *Lelkipásztor*, 79. évf. 8–9. sz. 359–360. o.

KOSKAI Erzsébet 2009. Szentháromság ünnepe után 17. vasárnap. *Ézs* 2,1–5. *Lelkipásztor*, 84. évf. 8–9. sz. 358–359 o.

PECSUK Ottó (szerk.) 2004. *Bibliaismereti kézikönyv*. Kálvin Kiadó, Budapest.

REYES, Pedro 2022. „Palas por Pistolas” (Fegyverekből lapátokat). <https://thecanalesproject.org/hhs-newsletters/2022/4/6/additional-events-soft-power-amp-cultural-diplomacy>.

SCHWARZ, Martina 2024. Finally Comes the Poet. *Göttinger Predigtmeditationen*, 79. évf. 3. sz. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 366. kk.

■ KOVÁCS ÁRON